

REDACTIA

Deak Ferencz-utca nrul 20.

ABONAMENTUL

Pe un an ... 20 cor.

Pe jumătate an ... 10 "

Pe 1 lună ... 2 "

Nrii de Duminică pe an 4 cor.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

ADMINISTRAȚIA

Deak Ferencz-utca nrul 20.

INSERTIUNILE

de un șir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 bani de fiecare publicațiune.

Manuscripte nu se înapoiază.

Telefon oraș și comitat 502.

TRIBUNA

Țăranul.

De Vintilă I. Brătianu.

Străinii, cari călătoresc în România, sunt izbijiți de marea deosebire dintre locuitorii dela sate și cei dela orașe. Unul dintre ei îmi comunică în modul următor întâia impresie, ce avusese în București, după ce văzuse populația noastră țărănească:

«Ni-se pare, că sunt două popoară în țara dvoastră: Unul, care ca cultură, îmbrăcăminte, obiceiuri, ca lux mai cu seamă, se poate pune pe aceeaș treaptă cu pătura cultă dela noi și care negreșit se poate compara cu ori ce popor civilizată occidental. Vii din Viena și Budapesta în orașele dvoastre, fără a găsi o mare deosebire, chiar dacă cercetezi lucrurile de mai aproape. Alt popor este însă acela, pe care îl întâlnești în afară de raza orașelor, țărani. Cu îmbrăcăminte tor de piei de animale, cu opinci în picioare și căciuli în cap, ei par că sunt oameni din alte vremuri și par așa de deosebiți de românii ce se plimbă pe Calea Victoriei din București.

Trebuie să mărturisesc, că eram jicnit ca român de partea de adevăr ce găseam în acele cuvinte și căutam prin trecutul nostru și prin câteva fapte să-i arăt, că deosebirea era mai mult la față; în fundul conștiinței nu eram însă împăcat, căci găseam, că în acele cuvinte era o învinuire gravă și până la un punct adevărată pentru conducătorii poporului nostru. Și atunci când m'ei conștiința împăcată, trebuie să cercetez mai de aproape, să caut și să caut răspunderea și prin urmare făcând să iasă la lumină răul în adevăratele lui proporții, să vezi dacă este vre-o vindecare.

Nu pot avea gândul de a rezolva o chestiune așa mare în cadrul acestui articol; sarcina ar fi chiar poate peste puterile mele. Aș dori în scurt să luminez câteva puncte, nu atât pentru călătorul străin, dar mai cu seamă pentru acel călător de un neam cu noi, căruia suntem

datori nu numai să-i arătăm starea de fapt, să ne spovedim lui, dar să și arătăm, că dacă rele sunt, există și leacuri și unde ele sunt.

Nu este, cred, nevoie să insist asupra roadelor, ce poate da o curiozitate mai adâncă nu numai a calităților dar și a slăbiciunilor noastre respective.

Este, negreșit, actualmente încă o deosebire nejustificată prin ocupațiile lor diferite, între populația noastră din orașe și sate. Ea nu există numai în portul țăranului, dar în toată viața lui materială și spirituală. Dela început trebuie însă să constatăm că, dacă în timpul fanarioșilor pătura conducătoare a putut fi de un alt neam decât massa cea mare a populației noastre, atât înainte de această epocă, cât și în urmă, recrutarea elementelor conducătoare s'a făcut mai cu seamă din popor. Nu în origină trebuie prin urmare să cercetăm cauza de căpetenie a acelei deosebiri, ci în condițiile de dezvoltare ale fiecărei populațiuni.

Negustorimea, toate profesiile libere, cei peste o sută de mii slujbași ai statului, cei cel puțin tot atâția privați s'au recrutat direct s'au indirect și în cea mai mare parte din acea populație dela sate, care pare azi așa de departe de toți aceștia. Ei au eșit însă ca elemente isolate și care s'au înecat în populația dela orașe, fără a fi contribuit mult la ridicarea mijlocului din care eșiseră.

Deosebirea este mai întâi în trai, ca locuință poate mai puțin, mai mult însă ca îmbrăcăminte și hrană. Dacă și carnea lipsind aproape

Dela sate o mare înapoiare în viața materială la sate, ea este și mai mare în cea ce privește cultura. Și nu vorbim numai de cultura cea ce se rezumază în a ști ceti și scrie, dar aceea care ridică pe om, care pe de o parte îl face cunoscător al drepturilor lui, al mijloacelor de a munci și a agonisi mai cu spor, iar pe de alta îi dă simțul solidarității cu semenii săi, cu întregul său neam. Din acest punct de vedere nu

este trebuință să ne suim departe în trecutul nostru, pentru a constata lipsa aproape totală a acestei culturi acolo unde ea există la țărani, ea este în cele mai multe cazuri, nu dobândită prin instrucțiune, ci înăscută, moștenită de odată cu simțul artistic pe care îl găsim în multe din manifestațiile țăranului nostru.

Indrumarea cea nouă a vieții dela sate, ne îngăduie de o parte să arătăm aceste rele, iar pe de alta prin rezultatele obținute de pe acum, să întrevădem cu nădejde viitorul.

Sunt doi factori de căpetenie cari au influențat istoria noastră internă dela 1848 încoaci: nevoia de a recăpăta drepturile noastre ca națiune și starea de clăcași (iobăgie) a țărănilor, adică a majorității covârșitoare a populației României.

Ambele chestiuni au fost puse de odată în discuție și în întregul lor la cea dintâi manifestare a conștiinței naționale în principatele de altădată. Revoluția dela 48, de odată cu revendicarea drepturilor noastre de stat, cerea și reîntrarea clăcașilor în drepturile lor cele vechi, de părtăși la moșiile ce lucrau. Cei-ce erau atunci în capul mișcării naționale știau cât va fi de legat viitorul statului român de dobândirea drepturilor reale pentru massa cea mare, pentru țărani.

Au trebuit lupte crâncene înăuntru și în afară, de mai bine de zece ani, pentruca în principiu cel puțin să ni-se recunoască dreptul atât de nediscutabil de a trăi ca națiune și alți douăzeci ca să putem ajunge la neafirmarea politică — Pentru chestia clăcașilor adică țărănească, lăsată în urmă după război până la 1894, pentruca ea să poată fi rezolvată, și atunci în mod perfect și la urmă pentru a justifica lovitura de stat dela 2 Maiu din acel an. În loc de recunoaștere a unui drept, clăcașii erau împroprietăriți de stat.

În judecarea situației țărănilor, ori ce ceretător drept, trebuie să ție seamă de acești doi factori de cari vorbim mai sus. Cel dintâiu, prin nesiguranta în care se găsea statul, prin preocupări

Literatura română în 1905.

— Oameni și lucrări. —

Actualii directori ai «Lucefărului» domnii Goga, Ciura și Tăslăuanu, acest din urmă un fel de îngrijitor general al revistei, au nimerit gustul publicului românesc de pretutindeni, căci publicația lor astăzi este cea mai populară. Prin hărnicia lor și prin spriginul oamenilor de bine au reușit să-și întemeieze o tipografie proprie, unde au scos în editură cărți de ale redactorilor de talent dela «Lucefărul»: «Viața dela țară», schițe și nuvele de Ioan Agârbiceanu, acest vrednic urmaș al lui Slavici; «Traiul nostru», alte schițe și nuvele de Ioan Ciocârlan, prosatorul moldovean; «Icoane» schițe ușoare din viața studentăască de Al. Ciura; «Ramuri» nuvele și amintiri din copilărie de Z. Bârsan etc. Bine înțeles că opera cea mai de seamă, sau meteorul eșit din tinerul atelier al «Lucefărului» este volumul de poezii al lui Octavian Goga, — evenimentul anului literar 1905. Nu putem ști dacă încercarea tinerilor budapestani de a avea o tipografie proprie va avea un bun rezultat material. Sigur este însă că pe cel moral și l-au asigurat pentru totdeauna.

Mișcarea literară în jurul «Lucefărului» culminează în două puncte: în Goga, atotcuceritorul de astăzi și în Agârbiceanu, cel mai bun cunoscător al graiului ardelenesc și al țăranului de acolo. Alături de acești doi: dl Sextil Pușcariu docent de filologie română la universitatea din Viena, contribuie cu criticele sale de bun simț și de luminoasă judecată la cultivarea numărșilor cititori ai revistei, iar Virgil Cioflec, criticul de

artă din București, ridică prin povețele sale, moralul tuturor.

Dar și în alte tabere s'a lucrat mult în acest an. Așa de pildă Ion Gorun, unul din cei mai de valoare prosatori ai literaturii noastre, prea puțin citit în raport cu însemnătatea lui, a tipărit acum culegere de nuvele și schițe sub titlul «Taina a șasea» și «Robinson în țara românească», un roman cu tendinți naționale. Gorun a mai scris și critici literare în revista soției sale, a d-nei Constanța Hodoș. Aceasta este «Revista noastră», un organ al scriitoarelor române. D-na Hodoș, autoarea unui nou volum de nuvele, bine primit de public și intitulat «Frumos» a publicat în revista sa mai multe schițe și romanul său «Martirii». D-șoara M. Cunțan, care și-a scos poeziile în editura «Minervei», a contribuit la aceeaș revistă cu un nou șir de versuri, ear Fatma s'a impus cu câteva poezii foarte reușite.

Dintre celelalte reviste merită să mai fie amintite «Sămănătorul» dlui N. Iorga, «Săptămâna» dlui G. Panu, despre care se zice că va avea să iasă în curând de două ori pe săptămână, apoi «Revista idealistă» a dlui M. Holban, care, cu toate umpluturile sale, aduce din când în când câte ceva vrednic de luat în seama. «Convorbirile literare» de sub direcția dlui Ion Bogdan, au păstrat caracterul lor științific, cu cel mai ales material istoric, cu puțină literatură și cu criticele judicioase ale dlui Gh. Bogdan-Duică.

Dintre autorii neînregimentați în nici o școală și departe de ori ce redacție vom numi pe neastâmpăratul domn H. G. Lecca, al cărui poem dramatic I. N. R. I. a plăcut; pe d-șoara Elena Văcărescu pentru drama sa țărănească. În

urma iubirei; pe dl Al. Cazaban pentru volumele sale «Cutreerind» și «Deștept băiat», cu cari și-a făcut un loc printre prozatorii nostri de seamă. S'au mai pus în evidență, cu colaborarea lor pe la diferite ziare dnii Tutoveanu, A. Naum, și simboștii Cincinat Pavelescu, Al. Obedenar și Mircea Dimitriade. D. Nanu a rătăcit dela o revistă la alta, fără a evolua, dar rămânând acelaș scriitor de versuri subtile.

Dintre bucovineni, cari acum își au și ei o revistă destul de bine redactată «Junimea literară», s'a distins dl Em. Grigorevița cu ale sale «Chipurii și graiuri din Bucovina», prin care s'a înscris în rîndul bunilor noștri povestitori.

Ca să nu uităm literatura umoristică, amintim, că n'ar fi rău dacă puținele condeie umoristice, cum sunt d-nii Cazaban și Vasile Pop, s'ar aduna în jurul dlui Gh. Ranetti, directorul spiritual al «Furnicei» și ar cultiva împreună cu mai multă stăruință această ramură atât de slabă până acum a literaturii române. Dl Ranetti, popularul poet umoristic al Capitalei, a dobândit în cursul anului foarte multe succese prin farsele sale originale și localitate și multă considerație în ochii celor ce urmăresc viața literară.

Se poate zice că în general am avut un an literar foarte vrednic, cu multe noutăți și discuții foarte aprinse. Afară de interminabilele polemici în jurul limbei literare și ardelenismului, s'a dat o luptă de principii, la care mulți au luat parte. Întrebarea era: ce literatură ne trebuie nouă astăzi, și majoritatea a căzut de acord asupra direcției naționale. Între cei ce au luat parte la polemicele de direcție a fost și dl Simeon Mehedinți, distinsul profesor de geografie, care la zile de

de un ordin mai înalt, nu îngăduie oamenilor noștri politici să dea toată îngrijirea ce merită, chestiei țărănești.

În afară de amestecurile din afară, trebuie să ne reamintim că acum 50 de ani, existau privilegii încă de clasă, că acum 40 de ani nu aveam serviciul obligator în armată, nu aveam nici o linie ferată, nu aveam șosele, că eram supuși regimului consular, că nu aveam monedă națională, că poșta, vămile și salinile erau arândate străinilor, că *primul tratat de comerț l'am încheiat la 1875*, că nu aveam credit pe piețele străine, că școli la sate aproape nu existau.

În aceste condiții credem că acei ce au schimbat întreaga această stare de lucruri nu pot fi învinuiți, căci din reformele de interes general ce au făcut, toți au profitat, începând cu țaranii.

Trebuie însă să mărturisim că după consolidarea noastră ca stat, după asigurarea unui regim economic neatârnat și a creditului în afară, să cerea mai mult decât s'a făcut pentru masa cea mare a poporului. Am putea fixa această perioadă de lăncezeală de vre-o 14 ani, până la criza agricolă și financiară din urmă, când nevoia ne-a deșteptat din nou. Putem zice că o îndrumare nouă s'a început la 1901 și că de atunci încoace preocuparea de căpetenie a luptelor politice a început să fie *chestia țărănească*.

Această grijă s'a manifestat sub diferite forme pentru a satisface nevoile sociale, economice sau culturale ale satelor; putem însă să o rezumăm în noua îndrumare a învățământului rural, simplu și profesional, în începuturile de îngrijire sanitară și în sfârșit în înființarea și dezvoltarea băncilor populare. Las la o parte chestiunile care formează încă puncte de discuțiune ale partidelor politice, ca soluțiunea de dat chestiunii agrare, lărgirea dreptului electoral, administrarea comunei rurale, pentru a vorbi numai de cele care au intrat în execuțiune și au eșit cel puțin în principiu din aceste lupte.

În ceea ce privește învățământul rural la sate, localurile număroase ce s'au ridicat pentru școale, rolul de adevărați apostoli pe care încep să-l ia învățătorii dela sate pentru îndrumarea sănătoasă a vieții țărănești, direcțiunea mai practică a acestui învățământ, sunt începuturi dela care se așteaptă roade. Pentru starea sanitară a satelor, care lasă atât de dorit, sporirea medicilor de plasă, a spitalelor rurale, dar mai cu seamă înființarea infirmeriilor atât de folositoare pentru epidemiile dintre copii, sunt iarăși manifestații a grijei de care vorbiam mai sus. Dar din toate, aceea care după noi poate să ne dea mai multă încredere în viitor, este acea mișcare spontană și pe toată întinderea țării pentru înființarea băncilor populare și tovrășiilor țărănești; ea este în ochii noștri mult

sărbătoare face și literatură și încă foarte bună. De data asta însă n'a avut noroc, căci a voit să împace și capra și varza.

Pentru anul viitor se prevede o mișcare literară și mai agitată, — dacă cumva scriitorii cuminiți nu se vor hotărî pentru o muncă mai liniștită. Se anunță adevărat apariția unor reviste nouă, cu tendințe de a introduce un spirit mai bărbătesc în viața culturală. »Curentul nou« din Galați prea e izraelit și plin de schelălăeli decât să o facă. Am auzit însă că se reorganizează »Convorbirile literare«, cu gândul de a face mai multă literatură. Iar la 1 Ianuarie apare »Viața literară«, scoasă de întemeitorii »Sămănătorului«, de d-nii Coșbuc și Gorun și având ca sprijinitori, pe lângă d-nul Vlahuță, talente din toate taberele. Pe calea asta poate să revenim la o atmosferă mai curată și să înăbușim glasul pasiunii și al vanității, ce s'a pus în calea dezvoltării noastre normale.

H A Z.

Un băiat trece prin o chiliă, unde dormia somnul de amezi un neguțator. — Neguțatorul își deschise un ochiu și privește cine trece pe-acolo, băiatul stă și se miră, apoi zice: »D'apoi cei Antoane, tu acum numai un ochiu ai?»

mai prețioasă fiindcă e pornită de jos în sus, născută din nevoia și inițiativa chiar a țaranilor. Această mișcare a putut fi îndreptată și ajutată de cei de sus, dar putem spune că de la divanurile ad-hoc în care țaranii își manifestau nevoile lor și ale țarei, este unica mișcare de acest fel, adică pornită din sinul țărâniei, și în care soluția practică a fost dată chiar de ea.

Rolul pe care îl are azi școala pentru cultura în toate direcțiile, razimul puternic pe care săteanul îl va găsi în *lovărășie și băncile populare, ne face să întvedem că timpul pierdut va fi repede câștigat*.

Prin roadele mai bune ce va dobândi din munca lui, prin cunoștința mai de aproape a drepturilor ce are, și a trecutului, va crește negreșit în sătean *acel simțământ de solidaritate cătră cei de un neam cu el și pe care acolo unde există, îl are mai mult din instinct*.

Cu starea de fapt din trecut au ieșit, cum ziceam, elemente care s'au cultivat dintre țărani, dar prin viața mai ușoară ce au găsit la orașe, ele au pierdut aproape ori-ce legătură și prin urmare n'au nici o înrîurire pentru ridicarea celor de unde au plecat... În aceste condiții s'a ajuns la o stare stranie, căci în afară de câteva rari excepții, nu avem azi sătean cultivat, în sensul în care vorbeam mai sus...

Din acest punct de vedere este o mare deosebire între țaranul de dincolo de Carpați și cel dela noi; acolo, deși cultura nu este încă foarte întinsă, i-a dat micului cultivator și puțința de a ceti și scrie, și *simțul drepturilor lui și solidaritatea națională*.

În țaranul de acolo putem vedea ce vom putea obține cu cel din regatul român, atunci când măsurile abea puse în aplicare de care vorbeam mai sus și care trebuiesc întinse, vor da roadele lor; — când cultura va ridica pe sătean în satul lui și nu va fi numai ca până azi un mijloc de a-l face funcționar sau orașan.

Această prevedere pentru viitor o poate face ori și cine cunoaște într'adevăr pe țaranul din România și știe să dea la o parte praful și noroiul pe care nedreptățile și jafurile trecute le au pus pe dânsul, și să se gândească ce există în el.

Pe de o parte, reamintindu-ne trecutul și scurta perioadă de când suntem stăpâni la noi, recunoscând întârzierile ce am pus, pe de alta văzând, în afară de condițiile naturale, calitățile firești și încă nepuse în valoare ale săteanului nostru, și judecând unde a ajuns acelaș român acolo unde condițiile de cultură i-au fost mai prielnice, negreșit că încrederea în viitor nu poate decât crește.

Ne zicem că dacă agerimii poporului și oamenilor lui luminați care au prevăzut nevoile țării, datorim existența noastră politică de azi și situația economică mai bună, mai avem o comoară aproape neatinsă și care de sigur este bogăție de căpetenie a neamului nostru, aceea a țaranului, care de acum înainte va intra numai în foc. Avem dela dânsul roade de așteptat, dacă vom ști să le diriguim și să le prețuim, mai decât acelea dobândite până azi, mai cu seamă prin bogăția naturală a solului nostru și prin o situație geografică excepțională.

Când statul nostru va găsi în masa cea mare a fiilor lui punctul de razăm și de ajutor al său, atunci numai, România va fi dat tot ce poate.

Și nădejde avem că va veni și acel timp, în care nici chiar cetățeanul străin nu va putea crede că două popoare deosebite locuiesc această țară și acelaș popor cu ocupațiuni deosebite.

București, 28 Dec. 1905.

Novella legii penale. Ministrul de comerț Lányi a convocat pe mâine o anchetă pentru desbaterea novejlei legii penale. Referentul anchetei este Vámbéry Rustem.

Ratificarea convențiunii cu Germania.

(sb.) Din Viena vine vestea, că cea ce până ieri dădea atâta grije cercurilor conducătoare de dincolo și dincoaci de Laitha: reînnoirea convențiunilor comerciale cari espirau la 1 Martie, s'au ratificat acolo de ambele guverne, fără aprobarea prealabilă a parlamentelor. Deocamdată după-cum se vestește s'a ratificat numai convențiunea cu Germania, va urma în curând însă încheierea convențiunilor și cu celelalte state.

Că procedura nu e constituțională, asta nimeni nici n'o discută. Dar numai tăgărnicia se poate arăta surprinsă și revoltată de cea ce s'a întâmplat. A încheia convenții e o imperiozitate, pentru că străinătatea vrea să încheie și Ungaria nu se poate izola cu muri chinezești de comunitatea vieții internaționale. Viața nu ține cont de constituții milenare, mai puțin de aberații, și cea ce există, există și se impune, cu sau fără permisiunea prealabilă a parlamentului din Budapesta.

Că nu s'au avut în vedere interesele adevărate ale țării? Părerea noastră exclude ipoteza aceasta și suntem dispuși a crede că nici parlamentul nu putea face ceva mai bun decât a făcut guvernul, care și de altfel, are și răspunderea ulterioară a faptelor sale. Târgul stă aici din doui și nu ne vine a crede, că cea ce străinătatea n'a dat lui Gautsch și Fejérváry, i-ar fi dat parlamentului unguresc. Dar s'admitem că nu s'au apărut destul de bine interesele țării și că parlamentul storcea condițiuni mai bune, că înființă teritorul vamal independent și delimitura teritoriului existent, în ipoteza că aceasta se cuprinde cea mai gravă acuză la adresa tocmai acelora, cari fac azi gură și cari de ani de zile stângenesc, pentru o idee utopistă și la tot cazul de un interes exclusivist, interesele generale ale țării și ale tuturor popoarelor cari o locuiesc. Căci aci zace partea tragică a prostiilor ungurești: *noi trebuie să le plătim costul*. Ei pot câștiga ori pierde, noi numai pierde.

În ordinea aceasta, politica lor nu e tocmai lipsită de calcul. Firește când ajung apoi în gropi, și ajung totdeauna, pentru că nu este dat arborilor să crească până la cer, au și pentru noi o consolare: că nu numai pentru noi e rău ci și pentru dânsii. Noroc, că mai putem avea mângăerea asta.

E ridicolă deci campania ziarelor soviniște, împotriva guvernului pe tema aceasta. Vin să acuze guvernul că pe zece ani de zile a zădărnicit programul majorității de a putea înființa teritorul vamal independent, cu care au făcut atâta zarvă. Așa? Ce le-a stat în cale să nu primească guvernul și să-și execute postulatul, dacă l-au propagat vreodată sincer? Majestatea Sa a declarat, dela început, că n'are nimic contra aranjării economice cum statele își cred mai potrivit cu interesele lor. Ce le-a stat deci în cale?

Precum s'anunță, contele Andrassy, bate din încredințarea tovarășilor săi pe la ușile generalilor din Viena, ca aceștia să mijlocească pacea, căci coaliția a renunțat la mărul de ceartă: comanda ungurească. Dacă a-

VÂNZARE MARE pentru transportare

toată marfa din magazin: articole

de mobilier, porcelan și lămpărie se

oferturi foarte reduse

de pravălie.

Rog P. T. public binevoiască a se convinge personal; cercetarea magazinului nu obligă pe nimeni la cumpărare.

Szabó Albert

liferant de curte a A. S. Sale archiducelui Iosif

Arad, str. Atczél Peter Nr. 5

Telefon de oraș și com. 239.

ceasta e adevărat marea zarvă ungurească e pe sfârșite, având următoarea perspectivă:

Cu teritoriul vamal independent s'a isprăvit; limba de comandă e abandonată pentru că n'o vrea M. Sa, sufragiul universal e zădărnicit pentru că-l vrea M. Sa, dar nu-l vrea coaliția, și peste toate aceste drept corolar: un guvern de coaliție pe capul țării. Iată sfârșitul măreței lupte!

Andrássy la M. Sa.

— Criza. —

Călătorie misterioasă a contelui Andrassy Gyula agită tot mai mult cercurile politice. Nici nu se vorbește despre altceva decât despre aceasta și despre urmările posibile ale acțiunii Andrassy. Se dovedește că contele Andrassy, într'adevăr a fost în Viena. Alții, știu și amănuntele călătoriei. Așa de pildă, se susține ca ceva absolut pozitiv, că contele Andrassy după ce a conferat vreme îndelungată cu ministrul de războiu Pitreich și cu ministrul comun de finanțe Burian, a fost primit în audiență și la Majestatea Sa.

Din toate aceste reese, că acțiunea de pace e în curgere și că șefii coaliției aleargă acum după ea din răzputeri. Ici coala însă sunt în mod supărător conturbați de atitudinea presei, care cum zice Kossuth, mereu îi spionează.

Nemulțumiri între kossuthiști.

Vestea că Andrassy a fost la Viena și a conferat cu Pitreich, a produs o colosală agitație în partidul kossuthist.

Unul dintre intrazigenți se exprima astfel: — De vre-o opt zile țin șoapte, că se petrece în taină ceva... Ceva, ca la 23 Septembrie. Atunci șefii au refuzat intervenția străină în criza ungară, spunând că nu stau de vorbă cu Goluchovsky. Iar acum s'adeverește că Andrassy negociază cu Pitreich, care, pe cât știu, încă nu e cetățean ungar. Peste tot, e regretabil ca toate se fac după culise. Asta n'o tolerăm. Domnii șefi, poftescă a spune lucrurile pe față și să nu ducă pe nimeni de nas.

Se zvonește, că partidul kossuthist va țineă sfat în chestiunea călătoriilor misterioase la Viena.

Tăgăduesc!

Eroii dela Dobrițin tăgăduesc ca niște — găinari. Astfel după două zile de umblet prin alte părți, Dr. Varga Lajos, redactorul dela «Debreczen» și notar al «comitetului de apărare», curențat fiind, a fost la 11 Ianuarie ascultat de comisariul guvernial Boda.

Privitor la cele petrecute cu acest prilej, «Az Ujság» spune:

«Varga a tăgăduit cele ce martorii au spus pe socoteala sa și a spus, că el nu numai, că n-a fost la stația căii ferate, dar nici pe uliță n-a fost în ziua aceea».

Deși e dovedit — și el a mărturisit — că dânsul a închiriat căruța de morți, în care au vârat pe nenorocitul fișpan, deși el a tipărit apelul lipit pe zidurile orașului în care îndeamnă «poporul» să apere — legea, bătând pe un biet moșneag numit de M. Sa — fișpan.

Varga prins de scurt, zice însă acum, că nu știe, n-a văzut, nici pe uliță n-a fost. Eată — găinari!

Ce zice Kristóffy?

Ministrul de interne Kristóffy, întrebând fiind de un jurnalist, care e părerea lui despre pace, a spus următoarele:

— Față cu știrile ce se răspândesc, că guvernul n'ar dori pacea și nu dă mână de ajutor să iasă țara din încurcătura în care se află, adevărul e, că guvernul se ține strict de chemarea ce a luat asupra-și, când i-s'a încredințat puterea și pe care a desfășurat-o în ședința Dietei dela 21 Iunie.

Sunt numai scornituri și minciuni veștile, că guvernul ar sta în calea păcii, pentru că să poată sta cât mai mult la putere. Întreb, care fapt al guvernului dovedește aceasta? Doar ședința din urmă a dietei, ori urmările scandalului din Dobrițin? Din astea doar nimeni nu poate conchide, că guvernul ar voi să-și întărească poziția. Guvernul da, urmărește cu luare aminte și se face mijlocitor în interesul păcii, ajutând-o din răzputeri. O pot spune, că n'are dorință mai ferbinte, decât a-și ceda cât mai curând locul noului guvern. E de regretat, că partidele parlamentului, n'au făcut până acum posibilă crearea astorfel de condițiuni, pe temeiul cărora să se fi putut alcătui guvern din majoritate, spre mulțămirea și a Coroanei și a Țării. Datoria guvernului de față este să-și ție vrând nevrând locul, până ce nu va înceta posibilitatea, ca afacerile țării să rămână fără conducere.

Operetele din comitate.

Pentru instalarea din Turóc-szent-márton, noul fișpan Köcsön Lajos, învățând din pățania colegului său din Dobrițin, a luat toate măsurile preventive. 211 infanteriști, 56 husari și 80 jandarmi au sosit în Turóc-szent-márton.

Vicișpanul comitatului Pest, Beniczky a demonstrat la ministrul de interne contra disolvării congregațiunii prin fișpanul Laszberg, care neputând jurământ, nici nu poate exercita — după părerea vicișpanului — drepturi în comitat.

Drept răspuns, se crede că ministrul Kristóffy, îl va suspenda pe domnul vicișpan.

*

Eri s'a ținut în Sopron prima congregație la care a participat noul fișpan Batiz Zoltán. Imediat înainte de ședință, i-s'a înaintat propunerea, prin care se protesta contra prezidării sale, căci iscăliorii nu-l considera de fișpan legal. Propunerea fiind întârziată, fișpanul a declarat că n'o admite la desbatere.

— Eu mă țin de fișpan legal și cui nu-i place, plece! — a zis.

Congregația a decurs în ordine.

Din țara lui Radu Negru Voda.

Nefericitul an 1905 e în marginea gropii; deci voi prea cinstiți preoți și dascăli, cari ne-ați fericit cu alegerea de doi deputați naționali în țara Făgărașului, unde populațiunea e aproape română, adunați-vă și într'un cor ca la Arpaș și Făgăraș trageți un: In veci pomenirea Lui!! Adunările populare puse alătura cu calea de acești doi deputați, și rezoluțiunile lor din acest nefericit an, vor fi ghiimpii, cari vă vor înțepa la cântecul prohodului. Intreaga masă sau mulțime a poporului român, blăstăma-va pe cei-ce vor mai da prescură la astfel de preoți în viitor, până-ce aceea nu se vor spovedi înaintea înflăcăraților naționaliști, a vicarului și protopopului Făgărașului și cu finea acestui an îi va elibera de păcatele lor.

După trecerea aceasta prin purgator, puțin ghiimp vor mai rămânea în inima lor.

Dacă acești doi deputați fericitori ai neamului românesc au pus alătura cu calea atâtea întruniri populare, unde poporul român, doritor de a le desfășura și esplica programul și munca lor pentru ușurința poporului român, fiind alătura cu calea, sau mai bine zis secrete, sau chiar în contra poporului, sârmanul popor s'a ales cu fagăduelile. Popor român! Ține minte! Și în-

văță înțelepciune, dacă nu din paguba altora, apoi din a ta proprie și o înseamnă la răvaș, căci nu-mai judecând relele trecute, îți vei putea croi un viitor mai bun.

Acești doi deputați ăi țării Oltului, posibil că în preajma iernei, înghețați de frig, vor fi cugețat înțelepțește, ca să nu adune poporul în acest ger de iarnă, să degere poporul.

Aici zace mila pentru poporul român! Înghețați vor rămânea ei, dar poporul român, în fruntea căruia se înalță tineretul mândru nutrit cu nectarul iubirii de neam și dornic de a-și vedea națiunea între ale lumii ginte mari, nu.

Dacă nici timpurile trecute cele mai barbare n'au putut să ne cutropească, ci din contră mai tare ne-am înmulțit și oțelit: este nucă în părete și munca, banii și timpul pierdut înzadar din partea șovinistilor.

Aceasta ar trebui să o știe odată!

Că atunci! și nici atunci!
Când va face plopul nuci,
Și răchita mere dulci!!

Nu ne vor putea desnaționaliza și amorți dulcea noastră limbă; căci mama când m'o înfășat, nu au zis «hallgass», ci a zis puicuță taci și suge țată!

Veni-va primăvara dulce, revărsa-se-vor razele soarelui de primăvară și bate-va austrul cel desfătător, și atunci cei mai înghețați la suflet și negri la inimă, se vor desgheța și spăla de ploile cele curate ale primăverii, și apoi spovediți, grijiți, trecuți prin purgator și curățiți de nămolul păcatului; astfel cu mic și mare însuflețiți de ideea cel adevărat, ne vom grupa în diferite locuri în adunări populare în jurul alor 8 advocați români ai Făgărașului (care de care mai Dr.) cari de mult, de mult tot proiectează la adunări populare. Doamne al cerurilor! revărsa-ți mila și ne curăță și mântuește de cei rătăciți!

La toți, An-Nou mai fericit!

OltEANUL.

Solidaritatea!

Confrații dela Lugoj scriu în preajma anului nou un articol care se termina așa: marea problemă ce are s'o resolve poporul român în anul ce începem este restabilirea solidarității naționale!

De acord! Numai un singur lucru avem de observat: Solidaritatea e restabilă de mult între factorii cu adevărat competenți. Faptul că ici ori colo câteva individualități, ba chiar câte un ziar au stat d'o parte, nu însemnează că n'ar fi fost solidaritate.

Eată, de pildă: la Lugoj adunarea a fost măreață, cu toată pasivitatea confrăților cari nu se împăcaseră cu tactica activistă.

Se pare însă că și acești frați recunosc că marea mulțime a partidului național merge pe calea cea bună; scriu adică:

«Un avantaj mare are însă tactica activității, anume că organizarea poporului și desvoltarea conștiinței dreptului se poate în mod cu mult mai eficace promova prin campania activă decât prin rezerva expectantă»...

Odată căzuți de acord asupra acestui punct, e de sperat că ne vom înțelege în toate, cel puțin cu «pasiviștii» bănățeni, puținii căți au mai rămas... Cu îndărătnicia dela Brașov și așa nu are înțeles să ne frământăm.

Mulțam Domnului

Nonumărați bolnavi și-au regăsit sănătatea prin „Balzamal de viață Gheorghe”, a cărui putere de leuire e minunată, mai ales la morburii de stomac, de mațe, lipsă de apetit, influență, colică, friguri, seuri, dureri de cap și măsele. 84,711 adrese de mulțumită dovedesc aceasta. 12 sticle mici ori 6 sticle duple costă franco 4 cor. 50 fl. La fiecare comandă de aceasta se dă ostiea pe deasupra, dimpreună cu sfatul cum are să se folosească. O trimite singurul producător: Farmacia orașului Timișoara (Temesvár), Piața Sf. Gheorghe Nr. 571.

St. Gheorghe, marcă de soutire.

Acest mijloc să nu lipsească din nici o casă!

St. Gheorghe, marcă de soutire.

Pentru Bărnufiu!

Pe semne așa e scris, că cei mari ai noștri și după moarte să fie prigonii...

Iancu nu putu să aibă parte d'o cruce de marmură, ci *fondul* de 10.000 ce se adună din îndemnul directorului nostru Russu Șirianu, fond pentru care Liviu Albin stete un an și patru luni în temniță, a fost luat de stăpânire ear în urmă dat școalei de fete din Sibiiu... Cuminiții d'aici îl folosiră apoi la... canal!

Ear mormântul lui Iancu ș-acum e aproape desgrădit, și numai o biată cruce de piatră roasă de vremuri stă drept semn unde-și doarme somnul de veci marele viteaz.

Primim acum știrea că nici mormântul lui Bărnufiu nu e în stare mai bună.

DI Ioan P. Lazar primise astă vară însărcinarea să cerceteze acest sfânt mormânt. S'a dus. L'a văzut. Și eată ce scrie:

Dar, pe cât de mare mi-a fost dorul ca să văd mormântul lui Bărnufiu atât mai mare mi-a fost mahnirea sufletului când am văzut miseria ce-i în jurul lui. Pe simpla piatră ridicată acuma's 25 ani cu o sumuliță de bani foarte modestă și de atunci bătută de viscoalele vremurilor, — nu se mai vede inscripția, ear îngrăditura de brădet este cu desăvârșire dărîmată.

Cu drept cuvânt dsa exclamă:

Aceasta să fie oare răsplata unei națiuni, (căci Bărnufiu n'a fost numai al nostru, al selăgienilor, ci al întregului neam românesc) față de memoria acelu bărbat ales al său, care în vremea de restriște s'a arătat lumii românești în întreaga lui splendoare și înțelepciune?

Apelul ce face dl Lazar pentru a i-se ridica lui Bărnufiu un monument vrednic de memoria lui este bine venit. Nădăjduim că nici nu se va găsi Român care să nu aducă obolul său drept prinos de închinare la un mormânt sfânt.

O ISTORIE A ROMÂNILOR.

În edițiunea de seară a lui «Tägliche Rundschau» din 3 Ianuarie 1906, a apărut sub acest titlu un articol, scris de renumitul istoric și profesor la Leipzig, *Helmolt*, ce ne privește pe noi, deci de aceia îl reproducem în întregime. Iată-l:

Whats Hecuba to me? Mulți vor da neîncrezător din cap, când îmi propun să le provoc interes pentru cea mai nouă operă a lui N. Iorga. (*Geschichte des rumänischen Volkes im Rahmen seiner Staatsbildungen*) în «Allgemeine Staatgeschichte», edată de K. Lamprecht.)

Și aproape mă tem, că chiar unii din abonații cei mai răbdători ai operei de sub conducerea lui Lamprecht, vor saluta cartea cea nouă cu un amabil «asta ne mai trebuia». Nici unii; nici alții n'au dreptate; și sper, că-i voi converti cu puține cuvinte.

Cine puneza politicește sau militarește preț mare pe români, înainte de Plevna? Nimeni. Și totuși memoriile «Din viața regelui Carol I al Românilor» publicate mai întâi în «Deutsche Revue», au putut deveni în curînd unele din cele mai interesante confesiuni politice din trecut cel mai apropiat. De unde aceasta schimbare neașteptată? Precum nu se întâmplă prea rar, ca în decursul evoluțiunei unui popor anumit, oare-cari calități, care rămăseseră mult timp ascunse priviriilor să se manifesteze cu o forță elementară, tot astfel se întâmplă uneori, că popoare întregi, odihnesc politicește în decurs de secolii, pentru ca deșteptate printr'un imbold din

Din România.

Dela Curte. Din cauza doliului Curței române, care s'a sfârșit la 7 Ianuarie, balul anual al Curței ce trebuia să aibă loc la 1 Ianuarie a fost contramandat.

DI Gh. Gr. Cantacuzino, prim-ministru și ministru de interne, a telegrafiat d-lui Th. Văcărescu, următoarele:

Aflu că dl Eug. Stătescu e grav bolnav; rog mergeți din parte-mi și luați știri despre sănătatea d-sale dela d-na Stătescu și telegrafiați-mi; deși adversar politic, am pentru dl Stătescu cea mai mare stimă și simpatie. *Gh. Gr. Cantacuzino.*

DI Th. Văcărescu a mers la locuința d-lui Stătescu pentru a se informa despre sănătatea fruntașului liberal. D-na Stătescu a fost viu mișcată de acest act de afectuoasă solitudine a șefului partidului conservator.

Candidatura dlui P. P. Carp. Privat la candidatura eminentului bărbat de stat, «Epoca» de Vineri scrie, la loc de frunte, următoarele:

Vacanța aceasta parlamentară este însemnată printr'o deosebită activitate electorală.

Înainte de a se redeschide sesiunea, patru colegii electorale, trei de cameră și unul de senat, se vor întruni ca să-și aleagă reprezentanții.

Și dacă din punct de vedere al operațiunei electorale toate aceste alegeri sunt egale, din punctul de vedere al luptei politice, alegerea dela Buzău are o deosebită însemnatate.

Acî opoziția își unește forțele pentruca să susție candidatura șefului nostru.

D. P. P. Carp se află de eri la Buzău, unde i-s'a făcut o grandioasă primire.

Și dacă alegerea tuturor candidațiilor opozițiunei ar fi un act de dreptate, de sigur că alegerea dlui P. P. Carp ar fi o adevărată binefacere pentru partidul conservator, pentru moralitatea vieții noastre politice, pentru țară.

Abonați „Tribuna“!

Abonați «Tribuna», — eată cum să se întâmpine unii pe alții prietenii și cititorii noștri, și toți Românii de bine cari vor să spriginească pe luptătorii naționali.

Rugăm îndeosebi pe abonații să grăbească cu reînnoirea abonamentului, trimițând banii chiar de p'acum.

Deși în anul ce începem «Tribuna» se va înfățișa cu însemnate îmbunătățiri: se va tipări cu litere noi și pe hârtie mai bună, numărul de Duminecă (pentru popor) va fi de 12 pagini, totuși

prețul abonamentului rămâne același:

20 coroane pe un an,
10 » » jumătate an,
5 » » trei luni,
2 » » o lună.

Numărul de săptămână, pentru popor, va costa:

4 coroane pe un an, ori
2 » » jumătate an.

Îndeosebi acum, când kossuthiștii vor să otrăvească sentimentele naționale cu foaie românească scrisă după gândul lor, preoții și învățătorii români să-și socotească drept o sfântă datorie a face abonații cât mai mulți pentru «Tribuna».

Numai întărindu-ne unii pe alții, vom putea duce la isbândă însăși lupta pentru binele neamului.

«TRIBUNA»

NOUȚĂȚI.

ARAD, 13 Ianuarie 1905

Alegerea presidentului Republicei.

În Franția e luptă mare: alegerea presidentului Republicei, căci la 16 Februarie expiră mandatul actualului president. Alegerea va fi poimâne. Așa că de mâne și până la 16 Februarie Franția o să aibă doi presidenti. O ciudățenia aceasta, dar în fine așa e în constituție.

Doi sunt candidații mai serioși: *Fal-lières*, președintele senatului și *Donner*, pre-

și s'a ridicat cu succes. Opera lui Iorga ne mijlocește o privire în această evoluție, mai mult de cât surprinzătoare. Am afirmat deci prea mult la început? Mai nu cred. Ceva mai mult. Aceste 2 volume nu reprezintă numai o istorie oare-care a României. Ele sunt de fapt prima istorie a Munteniei și a Moldovei care poate fi în adevăr cu folos întrebuințată. Am putut mărturisi aceasta cu recunoștință sigură deja în precuvântarea vol. al 5-lea al «Istoriei Universale» a mele. E absolut de mirat, ce a produs acest Român, — abea de 34 ani, — de rezistență de oțel (»mit den ehernen Eingewelden) pe terenul literar, politic și mai ales istoric; dar cu această istorie culturală, absolut științifică a Românilor, el s'a întrecut pe sine însuși și — trebuie să o mărturisim, — a trecut mult și peste programul original al «Istoriei Statului».

Cugetări.

Nimic nu e mai pretențios ca arta, și nimeni ca femeia.

Când dai de o carte rea, o arunci în foc; eând dai de o femeie rea, te aruncă ea pe tine în foc.

Iubirea te face: uneori să sui, alte-ori să cobori treptele sociale.

Numai acele ființe sunt cu adevărat divine, care se nasc și mor tot idealiste.

ședințele Camerii. Amândoi bărbați de stat cu vază, și având partide aproape egale. Cel dintâi este susținut de radicali și socialiști, celălalt de republicanii moderați, de naționaliști și conservatori.

Zarele agită într'un chip viu fiecare în favoarea candidatului său.

Figaro», organul așa zicând al aristocrației ei nu numai din Franția, ci din lumea întreagă, agită colosal în favoarea lui Doumer. Deși de altfel Doumer e fiul unui simplu muncitor și a ajuns la treapta înaltă d'acum din postul de simplu profesor într'un oraș din provincie, ear în urmă s'a făcut ziarist.

E un bărbat proverbial de sîrguincios, e mare economist și — lucru rar în Franția: tată a 8 copii, pe cari îi crește modest și deprinzându-i cu lucrul.

Fallières d'asemeni e figură marcantă în viața publică a Franției.

Alegerea o face congresul național (Senatorii și deputații) cari se întrunesc la Versailles, fosta reședință a regilor și împăraților francezi.

Congresul e compus din 884 membri, 584 deputați și 300 senatori. Pentru a fi ales, se cere majoritate absolută, deci cel puțin 443 voturi.

Se mai vorbește de altfel și de candidatura lui Bourgeois și Deschannel. Aceasta însă numai dacă la întâiul ori al doilea scrutiniu partidele celorlalți doi nu pot să-și aleagă pe unul din candidații lor ori nu vor putea să cadă de acord asupra unui al treilea candidat. Surprinderile, peste tot, nu sunt escluse. Mai ales președinții din urmă: Sadi Carnot, Felix Faure și Loubet s'au ales prin surprindere, nu avuseseră partid.

— **Știri personale.** P. S. S. Episcopul Ioan I. Păp, a sosit ieri la amiază la reședință.

Directorul ziaului nostru Ioan Russu Șiriau, pleacă mâine la Orade, însoțit de avocatul Dr. Iustin Marșieu, unde va citi la senatul de punere sub acuzare, pentru cartea sa «Românii din statul ungar».

— **Pastoralele** prelaților români nu au avut darul să placă circumșcrilor dela «M. Szó», ori mai bine păcătosului denunțant. Nu place îndeosebi circulara P. S. Sale Episcopului Aradului, care el ar fi vorbit numai de dragostea escluzivă în testamentul vechiu, dintre frați și n'a accentuat îndeosebi ca Români să iubească pe — Unguri și mai ales n'a dat sfaturi ca preoțimea să se țină departe de «agitatorii naționali».

Acuză apoi pe P. S. Sa că lasă pe funcționarii consistorului, pe profesorii seminariilor și preoțimea să facă politica otrăvitoare a «estremiștilor».

Avem o întrebare de făcut: oare circumșcrisul redactor-șef dela «M. Szó», de când a trecut la calvinii propagă dragostea din testamentul nou și s'a lăpădat cu desăvîrșire de frații săi în — Israel? Nu scrie oare zilnic în contra naționalităților?

Cât privește îndrăzneala să dascălească d-sa pe înalții prelați ce și cum să scrie — cu alte cuvinte să se facă unelte ale politicii șoviniste — e pur și simplu — ridicol!

— **Alegerea dela Baia-mare.** «Az Ország» dela 12 c. scrie: «După alegere în fața locuinții

lui Földes Béla, în piața iluminată, așteptau vre-o 8000 inși predarea mandatului. Aici vestitul conducător al poporului (român) Aurel Simon a lăudat în cuvinte calde pe contele Apponyi, și a declarat că alegerea asta a fost *examenul conștiinței* alegătorilor din Baia-Mare».

Va să zică alegătorii români au luat parte la alegere, și anume pe lângă candidatul kossuthist.

O lămurire din partea fruntașilor din acele părți n'ar strica. Ci probabil comunicările lor ni-ar fi spre folos, ni-ar arăta, ce trebuie să facem în viitor în cas analog și de ce să ne păzim.

— **«A civis virtusa».** Se știe că între Unguri, cei din Dobrișin sunt socotiți drept floarea Ungurimei. Lor li-se și zice «civis».

Eată acum, după «Az Ujság», (de la 10 c.) cum și-a manifestat un «civis» virtutea:

«Földes e lucrător la pivnițe, în vârstă de 32 ani, om puternic. Marți seara a fost și el la gară. Trei inși l'au văzut cum în fața gării întâiu l'a scuturat de haină pe fișpanul Kovács Gusztáv, ș'apoi i-a dat două palme zdravene peste față».

Se înțelege, ajungând în arest, «civis»-ul tăgăduște... După cum scrie «Az Ujság», numai prin cărciume se laudă mulți că au lovit pe fișpan. Când ajungi în fața poliției, tăgăduesc grozav.

O fi și asta tot o — virtute.

— **Rescumpărare de anul nou.** P. C. Sa protosinzelul R. R. Ciorogariu și-a rescumpărat felicitările de anul nou, dând pe seama institutului teolog. pedagog. 5 coroane.

— **Contra străinilor.** La 1 Ianuarie st. n. a intrat în vigoare noua lege engleză asupra străinilor.

Toți călătorii cari vin de pe continent, afară de aceia cari voiajează în clasa I, vor fi supuși unui examen medical și vor trebui să răspundă la anumite întrebări înainte de a obține învoirea de a se stabili în Anglia. Ei vor avea să-și spue numele, vârsta, locul de naștere, să arate, cari sunt mijloacele lor de existență și să dovedească cum că n'au suferit nici o pedeapsă infamantă.

Ori ce declarație falsă va fi pedepsită cu 3 luni închisoare.

Emigranții, cari trec doar prin Anglia spre a se imbarca în alte porturi, nu vor fi supuși acestor formalități.

S'au și instalat biurouri cu medici și interpreți la Grimsby, unde debarcă mulți emigranți din Rotterdam, Anvers și Hamburg.

— **Cea din urmă.** Am publicat într'un număr trecut, că în Hajdu-böszörmény proprietarul Sillye Márton a fost în seara de Silvestru la o cină comună, de unde mergând spre casă a fost omorât. S-a pornit atunci îndată cercetare și jandarmii l-au și aflat pe ucigaș în persoana lui Kapusi Mátyás, care în seara aceea s'a certat cu Sillye și a plecat mai din vreme dela cină. S-au aflat urme de sânge pe hainele și săcurea lui Kapusi, care, deși neagă, a fost deținut.

— **Cubicașul.** Un omor îngrozitor s'a întâmplat în comuna Paraș (com. Timișorii). Cubicașul Ore Ignác, era cunoscut de un om harnic și muncitor, dar avea o smintă mare: era bețiv. Asta i-a și cauzat peirea. Luni seara a beut într'un birt până-ce s'a îmbătat și spre zece ciasuri a plecat către casă. În starea aceasta a rătăcit pe câmp, unde făptuitori necunoscuți l-au ucis și l-au despoiat. S'a pornit cercetare aspră. Ore era abia de 32 ani și a lăsat nevastă și o droaie de copilași nefericiți.

— **Li-a perit urma.** În comuna Chesinț (com. Timișorii) un caz misterios ține în agitație spiritele. Doi economi, Alexandru Berzovan și Andras Formittag au plecat împreună la târgul de toamnă în Arad și d'atunci nu s'au mai întors. Li-a perit urma. Se crede că au căzut victimă vre-unui atentat.

— **Mișcarea alegerilor dictale în Anglia.** Regele Angliei a iscălit actul de disolvare

a dietei, ce îndată a fost trimis în toate părțile țării. Noile alegeri au început în 12 a lunii curente și se vor termina în 22. Trebuie să se aleagă 670 deputați și 17 peeri scoțiani (membrii din casa de sus) ceilalți 575 de membri din casa lorzilor ajung la aceasta demnitate parte după nașterea lor parte prin alegere pe viață.

Numărul alegătorilor e de 6.987.770 și are vot tot bărbatul dela 21 ani începând, dacă își are casa și pământul său propriu s'au plătește o chirie de 10 fonți (250 coroane) de regulă numai jumătate dintre alegători votează. Cortesirea se face cu mare însuflețire, se țin adunări peste adunări. Printre alegători se împart programe, apeluri ilustrate și portrete, tot atâtea mijloace, cu cari să fie ademeniți. Cele mai mari semne de reușită le au liberalii.

— **Medic sinucigaș.** S'anunță din Bichiș-Ciaba: Dr. Rupa Béla, azistent al spitalului din Bichiș, a beut otravă în cupeul trenului, în care s'a urcat spre Budapesta. A fost dus la spitalul din Budapesta. Cauza sinuciderii e necunoscută.

— **De mare speranță.** Unger Imre un tiner vagabond de talent, în șase rânduri a fost deja pedepsit. Alungându-l tatăl-seu de acasă, trăia numai din vagabundaj. A observat el în colțul unei străde din Budapesta o cutie în perete, unde se strânge creștari și zahăr pentru săraci. A început s'o forțeze și când a putut deja scoate vre-o 10 bucăți de zahăr, l-a prins un polițist și l-a deținut.

Eri a stat pentru această faptă înaintea tribunalului din Budapesta. Și-a recunoscut fapta, și a cerut să fie dus într'un institut de corecțiune. Președintele l-a întrebat, dacă știe el care e scopul institutelor de corecțiune? La ce bravul tinar a răspuns următoarele:

— Institutul de corecțiune e un loc, unde băeții sunt foarte bine ținuți și dacă scapă de acolo vor fi mai mari tâlhari, de cum au fost.

După aceasta preciză definițiune, tribunalul l'a osândit la un an temniță.

— **Un cântec vechiu ce tot nou rămâne.** Pe lângă ușile închise tribunalul din Bologna de trei zile pertractează un proces de totul senzational. Eroul procesului este H. P. oficer în rezervă, fiul unui comerciant foarte bogat. Tinarul a luat hotărâre să se căsătorească și din acest motiv s'a adresat către un institut, ce se ocupă cu astfel de afaceri, recomandându-i un adevărat tesaur în persoana domnișoarei Virginia Mandelli. Dama, a cărei trecut furtunos numai înaintea candidatului de însurătoare nu era cunoscut, l-a cucerit cu frumseța în așa măsură, încât nu numai s'a învoit s'o ia de soție, ci să-i dea înainte de cununie cincizeci de mii pentru acoperirea cheltuelilor ce le are.

Părechea tinăra s'a mutat în o vilă din Bologna, unde trăi foarte fericită. Fericirea însă a fost conturbată de curtenitorii din tinerețe ai femeii, dintre cari Virginia îl prefera pe avocatul Carbone, cu care călătorea prin Veneția, Ancona și Mont-Carlo, de câte-ori bărbatul nu era acasă. Bărbatul bănuia ceva și după obiceiul vechiu se pregăti de călătorie, dar peste noapte s'a reîntors și a prins pe femeia necredincioasă. Cei doi îndrăgostiți pentru stricarea căsătoriei, au fost pedepsiți la închisoare de câte 4 luni unul.

— **Parlament ovreesc.** Un oare care ovreiu, cu numele Belisha, a lansat idea de a se alcătui un parlament ovreesc, a cărui menire să fie: ajutorarea conaționalilor lor, cu bani.

Orașul Frankfurt a fost ales ca locul congresului.

Marele rabin al sinagogei centrale din Londra s'a pronunțat și el pro, și a zis, că parlamentul să se compue dintre rabinii și învățătorii ovrei, și activitatea lui să se întindă asupra israeliților tuturor popoarelor.

Sirolin

Provoacă apetitul și greutatea corpului.
dăltură tusa, fleγμα, asudarea noaptea.

Se prescrie zilnic de numeroși medici și profesori la morburii de plămâni, cataruri, tusă convulsivă, scrofulosă, influență.

Oferindu-i-se publicului imitații fără preț, să se ceară totdeauna:
impachetarea originală „Roche“.

F. Hoffmann-La Roche & Co, Basel (Eletia).

„Roche“

Se capătă prescriindu-se de medic în farmacia à 4 cor. sticla.

— **Fetele lui Nuri Başa.** Din Belgrad se vesteşte: Un incident de totul interesant s'a întâmplat azi până în zori la gara din Belgrad... Au deţinut pe fetele lui Nuri Başa, secretarul turcesc de pe lângă ministrul de externe, cari în societatea crescătoarei lor franceze şi a unui ofician delat postă au fugit dela casa părintească. Până ce erau pe pământ turcesc în aşa mod au înconjurat ori-ce bănuială a autorităţilor turceşti, că sora cea mai bătrână Zénel, şi-a albit părul, dându-se de mamă pentru celelalte. Nuzi Başa însă a telegrafat consulului turcesc din Belgrad, lui Fehri Başa, ca cu ajutorul autorităţilor sârbeşti să deţină pe fetele lui. Consulul a şi împlinit porunca, înfăţişându-se la gară cu doi căpitani de poliţie. Au dat jos din tren pe fetele lui Nuri Başa, cari — în âst mod ne mai putând călători — şi-au luat locuinţă în Grand-Hotel. Motivul fugirii lor este, că tatăl nu s'a învoit ca medic modern să umble casă, deşi s'a constatat că fata cea mai mare suferă de tuberculosă. De aceea au fugit în străinătate, ca să se adreseze către medici experţi. Cele două fete numai voesc să se reîntoarcă în Constantinopol.

— **Reprezentanţa comunei Aldeşti,** în şedinţa dela 9 Ianuarie 1906 ş. u. a respins cu majoritate de 9 (nouă) voturi, contra 4 proiectul, despre înfiinţarea unei «şcoli de stat», în comună. În discuţie s'au adus înainte: că comuna bisericească are şcoală şi învăţător corăspunzător cerinţelor legii, că comuna e săracă şi mică, incapabilă de suportarea altor spese nouă, cu întreţinerea numitei şcole (de stat). Din comuna vecină Voivodeni a grăbit a veni până la noi, în ziua aceasta dl preot P. Pintea, care în cuvinte alese şi bine simţite în popor, a laudat fapta reprezentanţei din ziua de astăzi. Onoare unui astfel de preot şi tuturor românilor adevăraţi din reprezentanţă, cari v'aţi iubit mai mult dulcea limbăşi legea voastră românească şi n'aţi făcut pe placul străinilor.

— **Vecina.** Se scrie din Öcsöd: Benjamin Szilágyi, proprietar în Öcsöd de ani de zile trăia în ceartă cu nevasta vecinului său. Certăreţii s'au întâlnit Joi după amiază şi luându-se iar la ceartă femeia a scos un cuţit şi i-l'a înfipt drept în inimă lui Szilágyi, care a murit pe loc.

— **Moarte înainte de cununie.** Un omor îngrozitor s'a întâmplat în săptămâna trecută în un sat din comitatul Bács. Tinerimea a făcut joc în birt, unde a luat parte şi Antoniu Blaskovics, care numai cu două săptămâni venise dela cătanie. Soldatul juca cu mireasa lui, cu care s'ar fi cununat Marţi. Blaskovics era sergent, din ce motiv prietenul său, Ramlinger l'a foarte invidiat. Cei doi prieteni în decursul jocului s'au certat. Ramlinger l'a palmuit pe Blaskovics şi când a voit să se apere, a fost de nou lovit. Ramlinger a scos cuţitul şi atâta ură l'a înfipt în Blaskovics, încât acesta a rămas mort pe loc. Cei trei tînări au fost deţinuţi.

— **Finanţ îngheţat.** Se scrie din Eperjes: Busa Ferencz, finanţ în Galbató a fost trimis la Bártfa, să ridice dela perceptorul de acolo salarele. Busa însă n'a mai rentors în Galbató. A doua zi a fost aflat în hotarul comunei îngheţat. Nefericitul de sigur a fost beat, a căzut pe drum şi în frigul mare a îngheţat.

— **Neguţător deţinut.** Se anunţă din Sighetul-Marmaţiei, că judele de instrucţie a deţinut acolo pe neguţătorul Stainmetz József, pentru faliment frundulos. Neguţătorul a dal apel la senatul de acuză, acesta însă a aprobat deţinerea. A eşit la iveală, că neguţătorul a făcut contări false. Pasivele falimentului trec peste 60.000 cor. Acoperire nu este.

— **S-a deschis prăvălia de coloniale** a lui Rudolf Baumann Arad, Piaţa Tököly în colţul străzii Lázár Vilmos. Un izvor bun de cumpărare recunoscut pentru fructele proaspete de tot felul, apoi vin, tea şi rum.

Cerând sprijinul marelui publ. remân cu deosebită stimă: *Baumann Rudolf.*

— **Cadouri de Crăciun.** Asortiment colosal de bogat în ciasornice de aur şi argint, lanţuri de lorgnette pentru dame, bijuterii de brilliant, tot felul de obiecte de argint cu preţuri foarte ieftine la Galiert I. şi fiul, ceasornicar şi giuvelier Arad, piaţa Andrassy Nr. 22.

— **Bella duce la păcat şi mizerie.** Atragem atenţia asupra anunţului „Am fost beţiv” al spiţeriei lui Frankl Antal din Seghedin.

— **Exclusiv bere de Schwehat, cuhnă de casă admirabilă;** zi de zi muzică țigănească în locul de întâlnire al inteligenţei *Kovács şi Novotny.*

INVITĂRI ŞI PETREGERI.

Invitare. Corul vocal bis.-gr.- cat. din Nădlac, sub conducerea dlui învăţător Constantin Savu, invită la producţiune concerto-teatrală ce o va aranja în frunţaşa comună din Igriş Duminecă la 14-lea Ianuarie st. n. 1906 (în ziua de Anul-nou) în ovoda comunală. Preţurile de intrare: Loc I. 1 cor.; loc de stat 70 fil. de persoană. Inceputul seara la 7 ore. Venitul curat se va folosi pentru scop filantropic. Suprasolvirile se primesc cu mulţămă şi se vor cuita pe cale ziaristică. Comitetul arangiator.

— **Invitare** la producţiunea teatrală împreună cu dans, ce o va aranja inteligenţa română din Cete în ziua de 1 Ianuarie v. 1906, în localul şcolii.

A apărut:

LUCIAN BOLCAŞ

»NAVĂLIRI BARBARE«

Nuvela

• Luceafărul • Institut tipografic şi de editură
Budapesta.

Se poate comanda dela autor:
Budapesta, VII., Izabella-tér nr. 3.
Preţul 1 cor. plus 10 bani porto.

Telegrame.

Adunare sârbescă. Novisad (*Ujvidék*), 12 Ianuarie. *Sârbii din comunele învecinate cu Szöreg-ul (comitatul Ciongrad), au ţiuit eri o mare adunare populară, în care s'au rostit pentru sufragiul universal. Cel dintâiu orator a fost Dr. Iasa Tomici, prim-redactorul ziarului «Zastava», care a zis că în ţara asta toţi ar trebui să avem drepturi deopotrivă.*

Durere însă, la 1867, când s'a pus temelia viitorului politic al ţării nu s'au dat şi legi, cari să cheazăşuiască drepturile tuturor cetăţenilor.

A vorbit şi de «răscoala Românilor», arătând, că totul a fost un svon mincinos împrăştiat cu anume gânduri rele: spre a face adică năcaz Românilor, un popor cu-minte şi voinic.

Sălbătăcia sângeroasă a unui jandarm.

Sighetul Marmaţiei, 13 Ianuarie. Jandarmul Csokay Gábor luându-se la ceartă cu slujbaşul dela Slatina Csiki Antal, l-a spintecat pe acesta în cel mai strâns înţeles al cuvântului. Nu mai puţin de cât în patruzeci locuri l-a tăiat cu sabia. Csiki a rămas mort, ear jandarmul a fost dus la temniţă.

ECONOMIE.

Arad, 5 Ian.

Magazine de mărfuri unguereşti în Orient. Reuniunea regnicolară comercială din Budapesta sulevează ideia constituirii unei societăţi comerciale pe acţii pentru scopul înfiinţării de mari magazine cu mărfuri în oraşele principale din Orient. Bucureşti, Sofia, Salonul, Constantinopolul şi toate oraşele însemnate să-şi aibă câte un «Magasin Hon-

grois», care cu proporţiile sale, calitatea mărfurilor să fie în oraşe tot atâtea centre de frecvenţării, unde se 'nvirte zilnic cu miile publicul distins, ca pe preţuri solide să capete marfă solidă şi elegantă. Aceasta zic iniţiatorii, ar fi cel mai potrivit mijloc pentru popularisarea fabricatelor maghiare. Populaţia să se convingă nemijlocit despre capacitatea de concurenţă a fabricatului maghiar. În sfârşit mai zidesc iniţiatorii şi pe o simpatie maghiară, ce ar exista în Orient (?) unde trecerea Ungurilor este pe aceeaş treaptă cu cea a Francezilor.

Cu un cuvânt, pe puternice temelii se prepară a se ridica interpretarea unguerească din Orient, mai ales sprijinindu-se pe marile simpatii ..

Posta redacţiei.

A. I. în Comorişte. Pot amândoi, dar cu aprobarea autorităţilor lor.

Redactor responsabil: Sever Boen.
Editor-proprietar: George Nichin.

Emulsio Scoţiană

se pregăteşte din cel mai bun oleu din ficat de ştiucă norvegiană, împreună cu săruri de phophor natriu. Se poate folosi la toate acele cazuri, la care până acum s'a folosit oleul comun de ştiucă.

Partea unsuroasă a lui EMULSIO SCOTIAN este împărţită în emulsie în astfel de picuri, în cât acel oleu se poate mai uşor înghiţi şi folosi, de cât cel comun. Afară de aceea EMULSIO SCOTIAN este de un gust foarte bun, aşa că la acesta lipseşte mirosul neplăcut, ce se găseşte la oleul comun de ştiucă.

Emblema EMULSIO SCOTIAN, în puseai, ce pe spate duce o mare ştiucă.

Se poate căpăta în ori ce apotecă.

Cu provocare la aceasta carte, pe lângă trimiterea a unor timbre de 75 fileri, trimit fără altă cheltuială 1 sticlă de probă.

Apoteca orăşănească a lui Emil Budai
Budapesta, IV., strada Vác nr. 34—50.

Preţul unei sticle originare e de 2-50 cor.

An nou fericit

poftesc tuturor oaspeţilor mei.

SZÜSZ MÓR, »Japan-kávéház«.

Află aplicare momentan

3 culegători tipografici
buni

în tipografia „Tribunei”.

In cancelaria subserisului

un candidat de avocat

cu praxă

află imediat aplicare. — Doritorii de-a ocupa acest post, binevoiască a-şi trimite ofertele subserisului, notificând pretenziunile şi condiţiile.

Hátszeg, 6 Ianuarie 1906.

Dr. GAVRIIL SUCIU,
advocat.

nou fericit, poftesc
tuturor
petilor mei români.

Duffner, Hotel „VASS“.

Vinzare

de VIN
in mare și mic,
producțiune *
proprie * din

podgoria Șiriei.

Vin nou alb, litra	52 fileri.
Vin vechiu alb	64 „
Rizling alb	80 „
Schiller (roșu)	56 „
Vin roșu vechiu	cor. 1.—
Rachiu de drojdii, fabricat pro- priu, rafinat și rachiu de prune	1.60 cor.
Pelin sîrbesc veritabil	1.20 „

Se capătă la **Quirini Sándor**
Arad, Aulich Cajos-u. 7/e.

IOSIF HEGEDŪS

Cronometrar, Ciasornicar și Gluerverglu
Arad, piața Boros Béni 10.

Magazinul societății din Ungaria a fa-
bricantilor Glashutten din Elveția. Esclusiv
Ciasornice cu precisiune. 550

Să sprijinim industria din loc!

Ioan Spanlang

Lăcătușier

ARAD, Flórián-u. nr. 6/e (casă proprie)

Primește în lucrătoria sa ori-ce lucru ce
stă în atingere cu această branșă, ca:

ferăli pentru clădiri, mașini de flect,
porți, dalcoane, cordoane, trepte, grilaje,
verende, șuturi, tablete în orice formă,
Sobe Meidinger, fântâni săritoare, și orice
securi de renovări.

Indeplinesc ori-ce comandă atât în loc cât
și în provincie în modul cel mai cinstit — iar
pentru lucrul făcut de mine primesc chezășia.

Cerind sprijinul onoratului public, rămân
cu stimă:

Ioan Spanlang,
lăcătușier.

Planuri pregătite gratuit.

O nouă firmă pentru ghete.

Am onoare a aduce la cunoștința publicului din loc și provincă
că mi-am deschis o

prăvălie de ghete pentru bărbați și femei
în Arad, strada Forray, nr. 8.
(în edificiul bisericii române)

care corespunde intru toate, cerințelor de azi, și în care pregătesc
orice fel de ghete pentru bărbați, femei și copii, în orice formă și pe
lângă prețurile cele mai estime. Pregătesc mai departe GHETE PEN-
TRU PICIOARE BOLNAVE și primesc reparații pe prețuri ieftine.
Cerând sprijinul onor. public, semnez eu toată stima

Juliu Végh, pantofar de ghete băr-
bătești și femeiești . . . Arad, Forray-u. nr. 8.

Primesc pe lângă prețuri convenabile și garanță
tot felul de

aranjamente pentru aquaducte,
canalizări, closețe și odăi de baie.

Afară de acestea, instalări de lumină electrică,
clopoțel electric, etc. precum și orice reparații
atât în loc cât și în provincie.

Rugând pentru comande, rămân cu toată stima:

Rosenberg Mór

Manipulant de apaducte, Arad, Halász-u. 6. sz.

Lucru admirabil. — Prețuri ieftine. — Serviciu prompt.

Spiteria lui Vojtek Kálmán „a Magyar Koronához“

Recomandă specialitățile felurite
din magazin și admirabilele sale
bandage și diferite preparatii, ca:

Cremă de lăcrămioare: preparat superb, delătură pistru, sgrăbunțe, spuse, sbîrcituri și necurătenii de pe față. Flacon 1 cor.

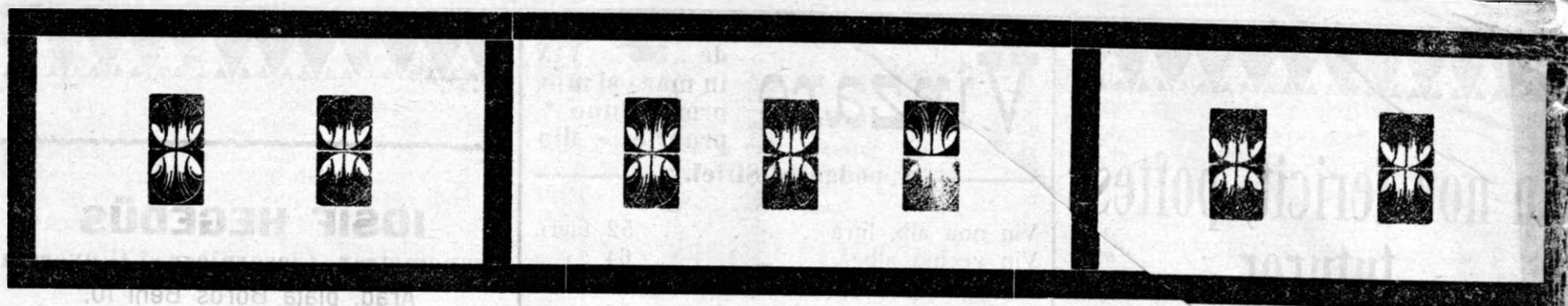
Spăpun de cremă de lăcrămioare: articol colonial care combinat cu crema, rumenește și susține frumusețea feței. Buc. 70 fil.

Pudră de lăcrămioare: pregătită din materii cu totul nesticăcioase — care împrumută feții o culoare foarte plăcută fără
ca să se poată vedea. O cutie, 1 cor. 20 fileri.

Prafu de dinți a lui Dr. Kabdebó: ajutoră frumusețea dinților foarte și în urma compoziției bune nu atacă smalțul
dinților. O cutie 1 cor. 60 fileri.

Fluid stomatic Salicyl: folosește mult la întărirea gingiilor, alungă mirosul neplăcut al gurei și împiedecă stricarea dinților.
Alifie »Coroană« pentru față, 70 fil., 1.40, 1.68 fil. Săpun »Coroană«, buc. 80 fil. Spirit pentru păr, sticla 2 cor. Alifie contra ochi-
rilor de găină, sticla 70 fil. Apa de gură și prafu de dinți »Papp« 1.60 fil și 1.20 fil. Regeneratorul părului, sticla 1 cor.

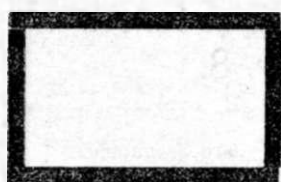
Preparatele se capătă tot-
deauna proaspete — la **Spiteria lui Vojtek Kálmán „a Magyar Koronához“** colțul dela András-
sy-tér și Petőfi-u. Arad.

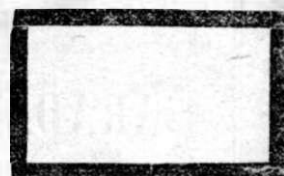
Alianța Măestrilor de Mobile din Arad

vis-à-vis cu ușa principală a teatrului.

Recomandă bogatul magazin de mobila cea mai modernă, lucrata exclusiv de maeștrii aradani

MARE ASORTIMENT DE PERDELE,
DIFERITE COVOARE ȘI COUVERTURI.

înd scopul nostru a aduce în contact direct publicul cu maeștrii, punem la dispoziția onorabilului public

Mobila cea mai bună cu prețurile cele mai favorabile!

Cu planuri servim gratuit.

Atragem atențiunea publicului asupra magazinului nostru principal din calea Archiducelui Iosif No. 11. pe care îl ținem numai până în 1-a August.

Protejară onor. public o cere:

Az Aradi Butorkészítő Iparosok Szövetkezete

mint az Országos Központi Hitelszövetkezet tagja.

Splendida iluminatie seara până la ora 11.

